

Lausunto alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeeseen

Maakuntahallitus 10.11.2025 § 147
169/15.00.18/2024

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö asettivat 26.6.2024 alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen toimikaudelle 15.8.2024 – 30.8.2025. Toimikautta jatkettiin 30.11.2025 asti. Työryhmän raportti on valmis ja Valtionvarainministeriö pyytää toimijoilta siitä lausuntoa (raportti B).

Hankkeen keskeinen tehtävä on ollut selvittää alueellisen varautumisen yhteistyörakenteen vaihtoehdot, toimintamallit ja ohjaus. Alueellisesta varautumisesta säädettäisiin lain tasolla. Varautumisen yhteistyörakenne olisi kolmiportainen: valtiontaso, aluetaso (valmiustoimikunta) ja maakuntataso (yhteistyöryhmä). Hankkeessa on arvioitu kuusi vaihtoehtoista maakuntatasoisten varautumisen yhteistyöryhmien järjestämisen vaihtoehtoa.

Hanke ehdottaa, että jokaisessa maakunnassa olisi yksi maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmä, jonka tehtävänä on yhteensovittaa eri hallinnonalojen varautumistoimintaa. Ehdotuksen tavoitteena on säilyttää toimiva kulttuuri ja toimiva yhteistyö sekä huomioida alueelliset erityispiirteet, mutta samalla yhdenmukaistaa toimintaa siten, että valtakunnan, varautumisen yhteistyöalueiden ja maakuntatason rakenteissa olisi jatkossa yhtenäinen toiminnan runko, lainsäädäntöpohja ja maakuntatason toiminnan koordinointi olisi resursoitu.

Maakunnalliset varautumisen yhteistyöryhmät toimisivat operatiivisessa roolissa alueellisten maakunnan toimijoiden kesken. Maakunnalliset varautumisen yhteistyöryhmät suunnittelisivat ja toteuttaisivat sellaiset yhteiset varautumiseen ja tilannekuvaan liittyvät toimet, jotka olisivat tarkoituksenmukaista toteuttaa maakunnan alueen toimijoiden yhteistoimintana.

Käytännössä maakunnallisten yhteistyöryhmien toiminnan tarkoituksena olisi esimerkiksi osallistua alueellisen riskienarvioinnin laatimiseen, valmiussuunnitelmien ja maakunnallisten harjoitusten yhteensovittamiseen ja kehittämiseen sekä tilannekuvan tuottamiseen. Harjoitusten osalta ryhmät yhteensovittaisivat harjoitustoimintaa, edistäisivät harjoitusten järjestämistä ja harjoitushavainnoista oppimista.

Maakunnallisten varautumisen yhteistyöryhmien jäsenten tulisi edustaa valtion virastoja, kuntia ja muita maakunnan toimijoita, kuten elinkeinoelämää ja järjestöjä. Huoltovarmuusorganisaatiota edustaisi ELVAR-sihteerit. Jäsenistön tulisi koostua riittävän laajasta asiantuntemuksesta alueellisten erityispiirteiden mukaisesti.

Valmistelija	Asian on valmistellut kuntayhteistyöpäällikkö Sade Tahvanainen, puh. 044 0773 431.
Esittelijä	Vt. maakuntajohtaja Juha Hertsi
Päätösehdotus	Maakuntahallitus esittää, että jatkossakin maakunnan liitto voi toimia tarvittaessa toimia maakunnallisen tason puheenjohtajana (PH Turva) ja koordinoivassa sihteeristössä. Lisäksi maakuntatasolla toimii PH Kuntaturva -niminen yhteistyöverkosto, jossa on edustus kaikista kunnista. Asioiden valmistelu tulee kuitenkin hoitaa joko aiempaan tapaan verkostotyönä tai nimetä hyvinvointialue valmistelusta vastaavaksi tahoksi. Mikäli päävastuu maakunnallisen tason yhteistyöryhmän työn järjestämisestä säädetään maakuntaliitoille, tulee tehtäviin osoittaa tarvittava rahoitus ja voimavarat. Kaikissa organisoitumisvaihtoehtoissa on olennaisen tärkeää säilyttää maakuntien liittojen yhteys alueellisiin valmiustoimikuntiin ja maakunnallisiin yhteistyöryhmiin. Päijät-Hämeessä yhteistyörakenteet ovat vakiintuneet ja maakuntaliitto organisoii myös kuntien yhteistyötä erillisen resurssin ja päätoimisen valmistelijan avulla. Kuntajohtajilla on kuukausittain kokoontuva yhteistyöfoorumi sekä kuntien hallitusten ja valtuustojen puheenjohtajafoorumi, jossa on hyvinvointialue mukana. Toimintamalli on osoittautunut tärkeäksi monien kuntatason yhteistyötä vaativien asioiden hoitamiseksi. Päijät-Hämeen liitto korostaa, että puheenjohtajuuden ja yhteistyörakenteiden järjestämisestä tulisi voida päättää paikallisesti.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.